

ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ АСПЕКТИ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДИТЯЧОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

школі: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Пасічник Євген Андрійович. – К., 1964. – 288 с.

REFERENCES

1. Vasylichuk, M.M. (2007). *Literaturne kraieznavstvo (Kolomyia i Kolomyishchyna. XX stolittia)* [Literary regional studies (Kolomyia and Kolomyia region. XX century)]. Kolomyia. 112 p. [in Ukrainian].
2. Volynets, I.M. (2014). *Teoriia ta istoriia literaturnoho kraieznavstva* [Theory and history of literary regional studies]. URL: <https://www.narodnaosvita.kiev.ua/Narodna.../2volynec.htm> [in Ukrainian].
3. Entsyklopediia suchasnoi Ukrainy (ESU) [Encyclopedia of modern Ukraine]. URL: <http://esu.com.ua> [in Ukrainian].
4. Ivanova, L. (2016). *Vykorystannia literaturnoho kraieznavstva u pochatkovii shkoli* [Using of literary regional studies in primary school]. The scientific herald of Lesya Ukrayinka Eastern European National

University: a series of pedagogical sciences, vol. 1(303), no. 1, pp. 51–56. [in Ukrainian].

5. Lysenko, A. V. (2002). *Metodyka vykorystannia literaturnoho kraieznavstva v systemi pidvyshchennia kvalifikatsii vchyteliv-slovesnykiv* [Methods of using of literary regional studies in the system of advanced training of teachers-philologists]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv, 22 p. [in Ukrainian].

6. Marfynets, N. V. (2014). *Rozvytok zmistu literaturnoho kraieznavstva u shkolakh Zakarpattia (kinets XIX – pochatok XXI stolittia)* [Improvement of the essence of literary regional studies in schools of Zakarpattia (late XIX – early XXI century)]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv, 22 p. [in Ukrainian].

7. Pasichnyk, Ye. A. (1964). *Literaturne kraieznavstvo v systemi vyvchennia ukrainskoi literatury v serednii shkoli* [Literary regional studies in the system of Ukrainian literature learning in the secondary school]. *Candidate's thesis*. Kyiv, 288 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 30.10.2017

УДК 378.011.3 – 051:81 – 028.31

Людмила Москальова, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи
Альона Солонська, асистент кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки та дошкільної освіти
Мелітопольського державного педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького

ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ АСПЕКТИ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДИТЯЧОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

У статті розкрито основи підготовки майбутніх вихователів до роботи в дошкільному навчальному закладі з урахуванням лінгводидактичного аспекту. Проаналізовано педагогічні праці щодо професійної підготовки майбутнього вихователя, зокрема сучасних науковців. Розкрито сутність поняття “підготовка”, “сучасний вихователь”. Охарактеризовано умови та тенденції ефективної підготовки майбутніх фахівців. Визначено принципи, дотримання яких ефективно сприяє формуванню професійно-мовленнєвої готовності майбутніх фахівців дошкільної освіти.

Ключові слова: підготовка, майбутні вихователі, дошкільний навчальний заклад, лінгводидактичний аспект.

Лит. 5.

Людмила Москалева, доктор педагогических наук, профессор,
проректор по научной работе
Алена Солонская, ассистент кафедры социальной работы,
социальной педагогики и дошкольного образования
Мелитопольского государственного педагогического университета
имени Богдана Хмельницкого

ЛІНГВОДИДАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ВОСПИТАТЕЛЕЙ ДЕТСКОГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ

В статье раскрыты основы подготовки будущих воспитателей к работе в детском саду с учетом лингводидактического аспекта. Проанализированы педагогические труды по профессиональной подготовке будущего воспитателя, в частности современных ученых. Раскрыта сущность понятия “подготовка”, “современный воспитатель”. Охарактеризованы условия и тенденции эффективной подготовки будущих специалистов. Определены принципы, соблюдение которых эффективно способствует формированию профессионально-речевой готовности будущих специалистов дошкольного образования.

Ключевые слова: подготовка, будущие воспитатели, дошкольное учебное заведение, лингводидактический аспект.

Lyudmyla Moskalova, Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor, Vice-Rector of Scientific Work
Alona Solonska, Assistant of the Social Work, Social Pedagogy and Preschool Education Department,
Melitopol Bohdan Khmelnytskyi State Pedagogical University

LINGUODIDACTIC ASPECTS OF PREPARATION OF FUTURE TEACHER OF KINDERGARTENS

The article reveals the basics of training of future educators for work in the kindergarten, taking into account the linguodidactic aspect. Pedagogical works on the professional training of the future educator of kindergarten are analyzed. The essence of the concept "preparation", "modern kindergartener" are revealed. The conditions and tendencies of effective training of future specialists are characterized. The principles, the observance of which effectively contributes to formation of vocational readiness of future specialists of preschool education are determined. The structure of rhetorical culture of future specialists of preschool education, which is presented as a set of interconnected components is revealed.

The state educational documents, which emphasize the need to increase the effectiveness of the training of future educator of kindergarten, are considered. It is defined, how the problem of preparation of pedagogical personnel is interpreted in the scientific and professional-educational literature. It is stated that the effective means of preparing students is the using of educational and pedagogical situations of linguodidactic content. The result of preparation is readiness, which is an important condition for the successful performance of any activity, especially its great role in the work of teacher.

Keywords: training, the future educators, the pre-school educational institution, the linguodidactic aspect.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку України відбувається становлення нової системи освіти, яка орієнтується на входження у світовий освітній простір. Цей процес супроводжується істотними змінами в педагогічній теорії та практиці навчального процесу. Входження України у світовий простір неможливе без структурних змін в національній системі освіти згідно з вимогами Болонського процесу.

Соціальні, економічні та політичні зміни, які відбулися протягом останніх десятиліть в Україні, вимагають розв'язання проблеми реформування національної системи вищої освіти, зростання інтелектуального та духовного потенціалу суспільства, підготовки нової генерації педагогічних працівників, здатних реалізувати поставлені державою завдання.

Перехід освіти від традиційної до особистісно орієнтованої моделі, впровадження Державного стандарту дошкільної освіти вимагають від вищих навчальних закладів досконалої підготовки майбутніх педагогів, у тому числі й працівників галузі дошкільної освіти. На необхідності підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх педагогів з дошкільного виховання наголошується в Законах України "Про освіту", "Про дошкільну освіту", "Про вищу освіту", пріоритетних напрямках Національної доктрини розвитку освіти України XXI століття, Концепції громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності, Коментарі до Базового компонента дошкільної освіти в Україні та інших програмних документах.

Аналіз наукових досліджень. Аналіз

соціально-психологічних, соціальних, педагогічних та психологічних досліджень показує, що питання професійної підготовки вихователя розкрито в низці педагогічних праць Ю. Бабанського, Ю. Колюткіна, Н. Кузьміна, Г. Сухобської; проблему професійно-педагогічного спілкування досліджували Г. Балл, М. Боришевський, Н. Коломінський та ін.; концептуальні положення щодо підвищення професійної майстерності викладено в наукових роботах Ф. Гоновліна, В. Кан-Калика, О. Леонтєва.

Сучасні підходи до здійснення професійної підготовки майбутніх дошкільних педагогів висвітлюються в дослідженнях О. Абдулліної, І. Богданової, Н. Грами, Т. Жаровцевої, І. Зязюна, Е. Карпової, М. Князян, З. Курлянд, Р. Хмельюк та ін. Проблеми удосконалення змісту підготовки фахівців дошкільної освіти в умовах неперервної освіти, різних аспектів фахового становлення майбутнього вихователя розглядали, такі вчені як: Л. Артемова, Г. Беленька, А. Богуш, Е. Вільчковський, Н. Гавриш, В. Лисенко, М. Машовець, Т. Поніманська, Г. Сухорукова та інші.

Мета статті – розкрити основи підготовки майбутніх вихователів до роботи в дошкільному навчальному закладі з урахуванням лінгводидактичного аспекту.

Виклад основного матеріалу. Насамперед з'ясуємо сутність ключового поняття "підготовка". У великому тлумачному словнику сучасної української мови поняття "підготовка" розглядається, як запас знань, навичок, набутий у процесі навчання, практичної діяльності [1, 767].

У науковій та професійно-освітній літературі проблема підготовки педагогічних кадрів

тракується так: це системне утворення із множиною пов'язаних компонентів, що певним чином впорядковані, характеризується відносно стійкою цілісністю, ієрархічною побудовою, розгалуженими зв'язками та відношеннями із зовнішнім середовищем, наявністю суб'єкта та об'єкта; розуміється як процес фахового становлення майбутніх педагогів вищого навчального закладу, як цілісний педагогічний процес, результатом якого є формування професійної компетентності, готовності роботи за обраним напрямом, й визначається словосполученням "педагогічна освіта" [2, 9].

Надалі з'ясуємо сутність поняття "вихователь". Сучасний вихователь дітей дошкільного віку – це професіонал, який орієнтується в наукових досягненнях, в інноваціях, володіє різними технологіями розвитку, навчання та виховання дітей; здатний до саморозвитку, самовдосконалення, самомоделювання та самопроектування в різних сферах життєдіяльності, у тому числі й у професійній. У зв'язку з цим посилена увага науковців до підвищення якості підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку в процесі навчання у вищих навчальних закладах, які зокрема закладають підґрунтя знань з української мови. У професійному становленні майбутніх вихователів лінгводидактична підготовка стає пріоритетною. Виховувати, розвивати, формувати дитину як людину, індивідуальність, особистість, навчити її продуктивно мислити не можна без оволодіння рідною мовою як засобом спілкування. Сьогодні знання мови – важлива професіограма конкурентоспроможного фахівця [4, 29].

Наприклад, ефективним засобом підготовки студентів є використання навчально-педагогічних ситуацій лінгводидактичного змісту. Вони передбачають конструювання проблеми у навчально-мовленнєвій діяльності вихователя ДНЗ, навіть комунікативного конфлікту, де студент ставиться в умови вільного вибору форм, методів, прийомів та засіб рідномовного навчання і виховання дошкільників. Дібрані ним педагогічні засоби повинні відповідати отриманим теоретико-методичним знанням, бути адекватні до ситуації – віку дітей, етапу їх навчання мови у ДНЗ тощо. При цьому може передбачатися декілька варіантів вирішення лінгводидактичної проблеми. Ефективність виховного впливу навчально-педагогічних ситуацій пов'язана з формуванням адекватної поведінки студентів у дискусіях, аргументації власної позиції стосовно певної проблеми лінгводидактичного характеру, виробленні у студентів рольової позиції

майбутнього вихователя, наближення навчання у ВНЗ до виробничих ситуацій та позитивне їх психоемоційне налаштування на виконання майбутніх професійних завдань [4,30]. Результатом підготовки є готовність, яка є важливою умовою успішного виконання будь-якої діяльності, особливо велика її роль у роботі педагога [2, 194].

Т. Котик визначила принципи, дотримання яких ефективно сприяє формуванню професійно-мовленнєвої готовності майбутніх фахівців дошкільної освіти:

- міждисциплінарний підхід до формування професійно-мовленнєвої готовності;
- професійно спрямований підхід до організації навчання;
- диференційовано-системне навчання мови;
- інтеграція системно-описового та комунікативно-діяльнісного підходів до побудови навчальних курсів [3, 15].

Автор виявила умови та тенденції ефективної підготовки майбутніх фахівців:

- якість володіння професійно-мовленнєвою діяльністю безпосередньо залежить від якості володіння мовою, а підвищення ступеня володіння мовою позитивно відбивається на всіх компетенціях професійної готовності до навчання дітей української мови;
- залучення всіх дисциплін лінгвістичного циклу до підготовки фахівців сприяє формуванню здатності до зіставно-типологічного аналізу двох слов'янських мов для навчання дітей української мови з опорою на рідну;
- поєднання методів створення і розв'язання комунікативної педагогічної ситуації та емоційного впливу дозволяє усунути "мовний психологічний бар'єр" з процесу навчання;
- включення інтегративного предмету (спеціалізаційного з методики навчання дітей української мови), позитивно впливає на формування професійно-мовленнєвої компетенції як студентів, так і вихователів;
- активна професійно-мовленнєва діяльність у навчальних закладах скорочує термін формування професійно-мовленнєвої готовності [3,15].

Дослідження вченої засвідчило ефективність таких етапів формування професійно-мовленнєвої готовності:

- 1) формування лінгвістичної, лінгводидактичної, комунікативної, народознавчої компетенцій засобами цілеспрямованого використання дисциплін лінгвістичного та лінгводидактичного циклів, об'єднаних на ґрунті професійно спрямованого навчального матеріалу;
- 2) корекція набутих знань, навичок, умінь з

професійно-мовленнєвої діяльності, формування народознавчої компетенції;

3) оволодіння навичками і вміннями дослідно-експериментальної роботи з дітьми;

4) доведення навчання до завершального етапу засобами спецпрактикуму з методики навчання української мови, який тісно пов'язаний з дисциплінами лінгвістичного та лінгводидактичного циклів, що попередньо вивчалися та педпрактикою [3, 16].

В. Тарасова розкриває структуру риторичної культури майбутніх фахівців дошкільної освіти. Вона визначає і подає її як сукупність взаємопов'язаних компонентів:

- мотиваційно-ціннісного (професійно-педагогічна діяльність);

- теоретичного (знання рідної мови; знання про суть і зміст риторичної культури у дошкільників з урахуванням їхніх вікових психологічних особливостей);

- практичного (мовленнєві, інтелектуально-логічні, презентаційно-комунікативні, емоційно-вольові, рефлексивно-творчі, навчально-методичні вміння);

- особистісного (гуманістична спрямованість, емпатійність, відповідальність, толерантність, тактовність, доброзичливість, артистизм, комунікабельність, креативність) [5, 15].

Висновок. З вище сказаного можна зробити висновок, що в сучасних психолого-педагогічних дослідженнях система підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти розглядається науковцями як багатофакторна структура, головне завдання якої полягає у набутті кожним майбутнім фахівцем особистісного смислу діяльності, формуванні фахової майстерності, мовленнєвої компетентності, постійно зростаючому інтересі до роботи з дітьми та співпраці з їхніми батьками, а також у розвитку успішності в діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бусел В.Г. Великий тлумачний словник сучасної української мови / В.Г. Бусел. – К.: Ірпін, 2004. – 1440 с.

2. Гагаріна Н.П. Підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів

(діагностичний аспект): навчально-методичний посібник / Н.П. Гагаріна. – Кіровоград: КЗ “КОІППО освіти імені Василя Сухомлинського”, 2014. – 68 с.

3. Котик Т.М. Методика підготовки студентів до навчання дошкільників української мови. Автореф. дис. кандидата пед. наук. 13.00.02 – методика викладання (українська мова) – Одеса, 1994. – 19с.

4. Підлипняк І. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти / І. Підлипняк // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. – 2013. – № 44. – С. 28–34.

5. Тарасова В.В. Формування риторичної культури майбутніх фахівців дошкільних навчальних закладів. Автореф. дис. кандидата пед. наук. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти – Харків, 2012. – 19 с.

REFERENCES

1. Busel, V.H. (2004). *Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy* [Great explanatory dictionary of modern Ukrainian language]. Kyiv: Irpin Publ., 1440 p. [in Ukrainian].

2. Haharina, N.P. (2014). *Pidhotovka maibutnikh vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv (diahnostychnyi aspekt)* [Preparation of the future kindergartener of preschool educational institutions (diagnostic aspect)]. Kirovohrad: KZ “KOIPPO osvity imeni Vasylia Sukhomlynskoho” Publ., 68 p. [in Ukrainian].

3. Kotyky, T.M. (1994). *Metodyka pidhotovky studentiv do navchannia doshkilnykiv ukrainskoi movy* [Methodology of preparing students for teaching Ukrainian preschool children]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Odesa, 19 p. [in Ukrainian].

4. Pidlypniak, I. (2013). *Pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv doshkilnoi osvity* [Preparation of future specialists in pre-school education]. The psychological and pedagogical problems of the rural school, no. 44, pp. 28–34. [in Ukrainian].

5. Tarasova, V.V. (2012). *Formuvannia rytorychnoi kultury maibutnikh fakhivtsiv doshkilnykh navchalnykh zakladiv* [Formation of rhetorical culture of future specialists of pre-school educational institutions]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kharkiv, 19 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 07.11.2017

“Діти повинні жити у світі краси, гри, казки, музики, малюнка, фантазії, творчості”.

Василь Сухомлинський
український педагог

